

Spørgsmål 6:

Hvorledes har statens indtægter og udgifter i april kvartal 1965 påvirket den samlede efterspørgsel, og hvorledes har statens indbetalinger til Nationalbanken og dennes udlån påvirket pengemængde m. v.?

Svar:

I april kvartal 1965 har der efter en foreløbig opgørelse været et *kasseunderskud* på statsbudgettet på 600 mill. kr.

Størrelsen af kasseoverskuddet eller -underskuddet i det enkelte kvartal er stærkt påvirket af sådanne forhold som afregningsterminerne mellem staten og kommunerne og af den tidsmæssige placering af større engangsbetalinger som f. eks. indbetaling af aktieselskabsskat og udbetaling af landbrugsstøtte, jfr. oversigterne herover i „Statsfinanserne“ fra 1963 og 1964.

Som følge heraf er det vanskeligt mere præcist at angive budgettets virkninger på den samlede efterspørgsel i så kort en periode som et kvartal. Det mest nærliggende mål er en sammenligning med stillingen i samme kvartal året før, men også ved denne fremgangsmåde må hensyn tages til mere tilfældige udsving i de større betalinger. Dette fremgår således tydeligt af en sammenligning med april kvartal 1964, hvor der var et kasseoverskud på ca. 300 mill. kr. Med dette udgangspunkt viser tallet for april kvartal i år således en forringelse på ca. 900 mill. kr., af dette omsving skyldes ca. 180 mill. kr., at der i fjor blev afregnet sidste rate af den bundne opsparing, andre ca. 150 mill. kr. en forøgelse i den automatiske vejrefusion, der stort set fuldtud udbetales i april kvartal, og hvor 1964-udbetalingen var påvirket af den midlertidige vejtilskudslov for 1963-64; endvidere må nævnes, at april kvartal i fjor blev påvirket i gunstig retning af tilfældige udsving i postvæsenets kassebeholdninger omkring 1. april, medens på den anden side resultatet for april kvartal i år er påvirket i ugunstig retning af ølstrejken.

Ser man bort fra de nævnte forskydninger, der enten er af forbigående karakter, eller

som kun delvis vedrører april kvartal, har der fra i fjor til i år været en forringelse af den kassemæssige balance på omkring 450 mill. kr. Denne forringelse står bl. a. i forbindelse med, at stigningen i lønninger, sociale pensioner m. v. har haft fuld virkning på statsudgifterne fra finansårets begyndelse, medens de indtægtsforøgelser, der er gennemført til finansiering heraf, endnu ikke i april kvartal har haft nær deres fulde virkning på indbetalingerne til staten.

Det nævnte omsving på statsbudgettet må i hvert fald delvis tages som et udtryk for, at bevægelserne i statsfinanserne har udøvet en konjunkturstimulerende indflydelse på den samlede efterspørgsel. Selv ved de her foretagne korrektioner er det imidlertid ikke muligt at betragte bevægelserne i kasseoverskuddet som andet og mere end et ganske summarisk udtryk for virkningen på efterspørgselen, idet der bl. a. også må tages hensyn til, at afgiftsforhøjelserne i kraft af den kredit, der ydes med indbetaling, meget vel kan påvirke forbruget hurtigere, end de indbetalte afgiftsbeløb viser.

Medens kasseoverskuddet eller -underskuddet i det enkelte kvartal således kun giver et tilnærmet billede af statsfinansernes påvirkning af den samlede efterspørgsel, registrerer det på den anden side ganske præcist finansernes virkning på pengeforsyningen, såfremt der ikke i det pågældende tidsrum har været tale om indenlandske låneoperationer. Da dette ikke har været tilfældet i april kvartal 1965, har statsfinanserne således her bidraget til en vækst i pengeforsyningen med ca. 600 mill. kr. I samme tidsrum har der været en nedgang i Nationalbankens udlån på 15 mill. kr. og en stigning i Nationalbankens fondsbeholdning på godt 300 mill. kr. I alt er der således ad disse veje sket en forøgelse af pengeforsyningen med 900 mill. kr. Samtidig har imidlertid underskuddet i betalingerne over for udlandet medført en pengeopsugning på ca. 450 mill. kr., således at resultatet for april kvartal er blevet en forøgelse af brutto-pengeforsyningen med 450 mill. kr.